

Romualdo CARNOS piešinys

KUN. STASYS YLA

Kūčių prasmė ir simboliai

SEKDAMI tėvų papročiais susi- — Dievas, praėjęs laikų sien- vybės paslapčių pasauliai. Pen-

TAIKA GEROS VALIOS ŽMONĖMS

Šiais žodžiais į savo skaitytojus lygiai prieš 50 metų kreipėsi populiariausias nepriklausomos Lietuvos dienraštis „XX amžius“. Neabejojame, kad dar yra gyvų žmonių, kurie perskaitę prisimins šį vedamąjį. Jo autorius — talentingas lietuvių publicistas ir literatas, žurnalų bei laikraščių redaktorius — Ignas SKRUPSKELIS.

Kodėl mes jį prisimename šiandien?

Todėl, kad ir 50-čiai metų praėjus mes nepraradome Taikos ir Tiesos ilgesio.

Ignas Skrupskelis buvo suimtas, nespėjęs net sutverti Lietuvoje tarybų valdžios — 1940 liepos 12 (prieš šiuos rinkimus į liaudies seimą). Nuteistas 8 metams ir išsiųstas į Vorkutą, kur per 1,5 metų buvo sunaikintas...

Vienas I. Skrupskelio draugų yra rašęs: „Ne legenda skelbė, kad Lietuvos sostinės statybai rūstiem dievam buvusi reikalinga auka — gražiausioji mergaitė, tai rūstusis bolševizmo molochas pats pasigrobė geriausius mūsų valstybės ir kultūros statytojus. Jie mum, likusiem, yra brangios nekaltos aukos, kurios bus prasmingos tuo atveju, jei stiprins mūsų nusiteikimus, būtinus lietuviškai kultūrai išlaikyti ir valstybei atstatyti“.

Dažnai girdime padėjavimus: kur šiuolaikinė lietuviškoji publicistika; kodėl po poros metų, ji tampa nebeprasminga? Tai retoriniai ir nenuoširdūs klausimai, nes atsakymai į juos yra žinomi ir tiems, kurie tuos klausimus kelia, ir tiems, į kuriuos kreipiamasi.

Tuo tarpu Ignas SKRUPSKELIS ir po 50 metų tebėra aktualus.

Netrukus sėdime prie Kūčių stalo. Viso pasaulio lietuviai laukia šventės, skleidžiančios taikos ir ramybės dvasią mūsų kaimuose ir miestuose, mūsų šeimose ir kiekvieno lietuviu širdyje. Kam Kristus jau nieko nesako, kam taikos ir ramybės jis neatneša, tas tegul sulaukia bent tylos susikaupimo valandėlės, tylaus dvasinio pakilimo momento, pažitūri į savo vidų, kuriame suras dar daug be galo jautrių stygų.

Taikos trokštame mes, laisvosios Lietuvos lietuviai; jos trokšta ir visi mūsų broliai, išsimetę po plačius ir tolimus kontinentus. Per maža esame tauta, kad visam pasauliui galėtume atnešti taiką. Bet mes patys nuosiūrdžiai trokštame taikos iš savo kaimynų, kad pakibę ties mūsų galvomis pavojai nuslinktų nuo mūsų padangės nepaželdę nei mūsų tautos, nei mūsų nepriklausomos valstybės. Už šią taiką atsakingos valstybės, kurios šiandien durtuvais taiką grindžia.

Bet už taiką Lietuvoje, už visų lietuvių sutarimą mes patys esame atsakingi. Ši taika yra tikrai mūsų rankose. Mes patys turime rinktis — taiką, ramybę, visų lietuvių sutarimą, ar nesibaigiančias tarpusaves peštynes, amžiną nesantaiką. O ji paliečia jau mūsų garbę, mūsų sąžinę, mūsų morale, gerovę... Nėra pas mus taikos — nėra geros valios žmonių, Kalėdų šventę metal iš metų švenčiame nuosiūrdžiai. Savo brangioji Lietuvoje, savo jauklam gintaro pakrašty lietuvis su lietuviu neišmoko susikalbėti, susiprasti, susitarti. Ir neišmoko sutarti dėl to, ką kiekvienas lietuvis taria jam brangų esant, dėl bendro darbo savo tautos laisvei, gerovei ir ateičiai. Per maža mylime savo brangiąją šalį, per menkai branginame savo laisvę, blogai vykdomė savanorių ir kiritųjų brolių testamentą, kad šitokią pavojingą Europos gyvenimo valandą neturime taikos.

Neabejojame, kad širdies gilumoje mes visi norėtume taikos, — tik Lietuvos mirtinas priešas galėtų jai nesantaikos viduje linkėti. Norime taikos, bet nesurandame, o gal atsidėję ir neieškome kelių į ją. Taikos Karaliaus turbūt dar niekuomet nuosiūrdžiai neįsileidome į savo trobas, savo įstaigas, jeigu jos savo krašte dar neturime. Į savo sąžinės gelmes Jam nebeduodame giliau pažvelgti. Žodžiais taikos ir ramybės trokštame, o širdyje kuriame pragarą.

O kelias į taiką tik vienas — gera valia, užgimusi Kristaus taikos sėkla. Bet taika nėra kažkokia kapų tyla. Ji jokiū būdu nėra realizuojama nusilenkimu neteisylei, siautėjantiem egoizmui, mora-

Algirdo Juliaus Greimo žodis lituanikams

**„Tave papuošt žadėjom, kaip tikrą savo seserį,
Esi pačioj jaunystėj ir pačiame pavasary“.**

Šiuos žodžius kartodavome vokiečių okupacijos metu, prisimindami savo neištesėtus pažadus Lietuvai. Gyvenimas padarė mus į istorijos nuostolius nurašyta karta, nors turėjome, rodėsi, savo pačių rankose, širdyse ir smegenyse pakankamai įrankių tiesti savo tautos kelią į ateitį. Po mūsų dar viena karta prasnaudė, prabijojo ar pražiauškiojo, kaip ant kranto išmesta žuvis, kęsdama Čičikovo laikus.

**„Reikia ištesėti, reikia save pratinti
Žiūrėti į brėkstančias tolimas...“**

Įvyko stebuklas. Ne, stebuklų nėra: buvo tik stabtelėjęs, užsikirtęs istorijos ratas. Tauta išsaugojo savo atmintį. Ir štai vėl aš, garbingo amžiaus pilietis, jaučiu, kad žingsniuoju su jumis tvirtose jaunimo gretose.

Vakar vakare prancūzų televizijoje mačiau ant Gedimino bokšto plevėsuojančią trispalvę vėliavą. Norėjau ir aš sakyti gražias prakalbas, dainuoti senoviškas giesmes. Tačiau to neužtenka. Po Laisvės alėją vaikščioja lietuviai-kunigaikščiai, kuriuos žirgai pernešė iš Ukrainos ir Gudijos lygumų. Lituanica bandys naują skrydį. Kunigaikščiai atsiraitos rankoves, švarinš ir statys Lietuvą, su didele ambicija ir atsakingumu, sau ir savo žemei. Reikia ištesėti, pratęsti istoriją.